

ламенті (коли жінки займають більше 40 % місць) (станом на 2015 р.) є ситуація лише у трьох країнах ЄС – в Іспанії – 41 %, Фінляндії – 43 % та Швеції – 44 %. Швеція є прикладом «поступального шляху» (incremental track) на противагу «швидкому шляху» (fast track) в дискурсі гендерної політики, тобто покрокового покращення стану гендерної рівності в країні. Швеції знадобилося приблизно 60 років, щоб досягнути рівня 20 % жінок у парламенті, та 70 років – для досягнення 30 % [5].

Подальші перспективи розвитку державної гендерної політики полягають у послідовному здійсненні конструктивних дій, спрямованих на утвердження гендерної рівності, що передбачає, зокрема: гарантування прав і свобод жінок та чоловіків і рівних можливостей у їх використанні; створення умов розвитку гендерно збалансованого державного кадрового апарату; забезпечення рівного доступу жінок та чоловіків до розподілу соціально-економічних ресурсів; розвиток партнерства між жінками та чоловіками під час виконання службових обов'язків та суспільно важливих завдань; врахування специфічних інтересів та потреб жінок і чоловіків під час розробки різних всеукраїнських, регіональних та місцевих програм і проєктів; забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків особистої реалізації у політичній, соціально-економічній, духовно-культурній сферах; гарантування справедливого оцінювання результатів діяльності жінок та чоловіків; формування та розвитку гендерної культури і гендерної освіти як суб'єктів владних повноважень, так і суспільства в Україні загалом тощо. Реалізація вказаних заходів із забезпечення гендерного балансу передбачає детальну розробку механізму реалізації. До цього процесу обов'язковим є залучення усіх суб'єктів гендерної політики: органи державної влади та органи місцевого самоврядування, територіальні громади, громадські об'єднання, засоби масової інформації, які мають популяризувати цю тему та розповсюджувати інформацію щодо цієї проблематики й таким чином підвищувати обізнаність суспільства загалом.

1. Грицяк Н. Формування гендерної політики в Україні: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Київ: Вид-во НАДУ, 2004

2. Кліменко Н.Г. Роль і місце жінки-військовослужбовця в Україні. *Економіка та держава*. 2014. № 5.

3. Мельник Т.М. Творення суспільства гендерної рівності: міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності. 2-ге вид., доп. Київ: Стило; Гештальт Консалтинг Груп, 2010.

4. Українське гендерне законодавство загалом відповідає європейському –соцдослідження. URL:http://razumkov.org.ua/ukr/news.php?news_id=790

5. Марценюк Т. Політичне представництво жінок та гендерні квоти: шведський досвід. Соціальні виміри суспільства. Київ: Інститут соціології НАН України. Вип. 10. 2007.

Агарков Олег Анатолійович
професор кафедри психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор політичних наук, професор

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ УЧАСНИКІВ АТО ТА ООС В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Державна політика у сфері соціального захисту учасників антитерористичної операції включає забезпечення їх адаптації та психологічної реабілітації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням, технічними та іншими засобами реабілітації, забезпечення житлом ветеранів війни, надання їм освітніх послуг, соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються з військової служби, інших учасників антитерористичної операції та осіб, звільнених з військової служби. Слід зазначити, що в умовах нестабільної військової ситуації на Сході України важливим питанням стратегії національної безпеки є підтримка боєздатності не тільки військовослужбовців, які беруть участь в операції об'єднаних сил, але й соціальний захист учасників АТО та ООС, які демобілізувалися і знаходяться у резерві.

Проблемам соціального захисту учасників бойових дій в АТО та ООС присвячені праці С. Веглинського, Л. Воропай, Л. Синбової, О. Гордієнка, О. Кондратенка, М. Кравченка, Д. Чижова та інших. Як зазначає О. Кондратенко, державна політика у сфері соціального захисту учасників бойових дій полягає у забезпеченні прав, гарантій та компенсацій. Формування системи задоволення певних соціальних потреб учасників бойових дій враховує забезпечення їх адаптації та психологічної реабілітації, санаторно-курортним лікуванням, технічними та іншими засобами реабілітації, житлом, надання їм освітніх послуг, дотримання трудових прав, соціальної та професійної адаптації, пільг у сплаті певних видів послуг, пенсійного забезпечення тощо [3, с.

117]. З цим погоджується М. Кравченко, який виокремлює ключові завдання соціального захисту учасників АТО та ООС, що включають забезпечення їх адаптації та психологічної реабілітації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням, технічними та іншими засобами реабілітації, забезпечення житлом ветеранів війни, надання їм освітніх послуг, соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються з військової служби, інших учасників антитерористичної операції та осіб, звільнених з військової служби, організації їх поховання [2].

На думку С. Ветлінського, ключовими напрямками діяльності органів державної влади у сфері посилення соціального захисту військовослужбовців, які беруть участь в АТО та ООС, на сьогодні є [1, с. 202–203]: 1) формування та запровадження діяльності єдиного реєстру учасників АТО та ООС, що введе на новий якісний рівень соціальний захист військовослужбовців та членів їхніх сімей (формування і введення бази даних; встановлення статусу учасника бойових дій, що дає право на відповідні пільги та компенсації; забезпечення гарантованого виконання державою прав інвалідів-учасників АТО; підтримка сімей військовослужбовців, які загинули в зоні АТО та ООС тощо); 2) запровадження ефективної моделі грошового забезпечення військовослужбовців; 3) встановлення на законодавчому рівні дієвого механізму забезпечення (оновлення порядку набуття такого права) житлом військовослужбовців та їхніх сімей; 4) удосконалення існуючої системи пільг та компенсацій для учасників АТО, ООС та членів їхніх сімей; 5) ефективне вирішення соціальних питань в умовах військового навчання, несення бойової та допоміжної служби; 6) створення системи психологічної та фізіологічної реабілітації для учасників АТО та ООС; 7) надання можливості усім реалізувати потребу у санаторно-курортному лікуванні, оздоровленні тощо.

Отже, соціальний захист учасників АТО та ООС гарантований державою і входить у комплекс загальнодержавних програм соціальної підтримки учасників АТО, натомість слід зазначити, що послуги надаються на місцях, а тому роль локальних досліджень щодо їх доступності і якості на рівні організації, установи, громади, регіону набувають не меншого, якщо не більшого значення (до того ж слід враховувати специфіку потреб учасників АТО залежно від регіону). Тому було проведено соціологічне опитування (анкетування) серед учасників АТО та ООС в м. Дніпро (50 респондентів, січень 2019 р.) та експертне опитування (25 співробітників соціальних служб, січень 2019 р.) щодо виявлення їх потреб у соціальних послугах.

На рис. 1 представлено показники затребуваності соціальних послуг учасниками АТО та ООС і показники експертної оцінки затребуваності соціальних послуг.

Рис. 1. Оцінка учасниками АТО і експертами затребуваності соціальних послуг

Результати опитування свідчать про те, що для учасників АТО та ООС найбільш актуальними видами соціальної допомоги в процесі соціальної реадaptaції є матеріально-фінансова і соціально-медична допомога, а також послуги, пов'язані із подоланням бюрократичних перепон в оформленні документів щодо пільг, соціальних виплат, субсидій тощо. Експерти ж схильні зазначати значимість соціально-психологічного і професійно-освітнього аспектів соціальної реадaptaції учасників АТО та ООС. Причому учасники АТО

та ООС позитивно оцінюють якість надання таких послуг як соціально-медична допомога, освітні та інформаційні послуги, високий негативний показник у соціально-економічних послуг (матеріально-фінансова допомога, працевлаштування, допомога у відкритті власного бізнесу). Експерти позитивно оцінюють психологічні, інформаційні, адміністративні та освітні послуги учасникам АТО та ООС.

Таким чином, результати дослідження вказують на те, що найбільш актуальними видами соціальної допомоги для учасників АТО та ООС є матеріально-фінансова, соціально-медична допомога, адміністративні послуги. Врахування цих соціальних запитів і потреб в організації соціального захисту учасників АТО та ООС на регіональному рівні сприятиме посиленню рівня національної безпеки в умовах загострення ситуації на Сході України.

1. Ветлінський С. Соціальний захист військовослужбовців в умовах проведення антитерористичної операції. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 4 (49). Ч. 1. С. 198–205.

2. Кравченко М.В. Основні проблеми соціального захисту учасників АТО. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 11/12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2015_11-12_7.

3. Кондратенко О.О. Загальні засади нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері соціального захисту учасників антитерористичної операції та членів їх сімей. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2015. № 4. С. 113–120.

Скиба Елеонора Костянтинівна

професор кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
доктор філософських наук

Варбанський

Олександр Володимирович

студент юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ ТА ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЗАВДЯКИ БОРОТБИ ІЗ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПОВАННЯМИ

Організована злочинність являє собою один із найскладніших та найнебезпечніших видів злочинності, що може посягати одночасно на економічні, політичні, правові і моральні сфери суспільства внаслідок розгалуженості сфер її злочинної діяльності. Учасники організованих злочинних груп характеризуються високим кримінальним професіоналізмом, вузькою спеціалізацією.

Згуртованість впливає на продуктивність групи, збільшуючи її. На це також впливають прийняті в організації норми та мотивація до спільної групової діяльності. Однією з ознак організованої злочинної групи є розподіл ролей між її учасниками відповідно до займаного становища – кожен з її членів виконує певну функцію, відповідає за свою сферу діяльності.

Організовані злочинні групи є різновидом малих груп, під якими розуміються нечисленні по складу групи, члени яких об'єднані спільною діяльністю та перебувають у безпосередньому особистому спілкуванні, що є основою для виникнення емоційних відносин, групових норм і групових процесів [2; 3].

Актуальність протидії організованій злочинності в Україні визначається у теперішній час тим, що в основі її виникнення й розвитку лежать складні і взаємообумовлені соціально-економічні, політичні, юридичні та організаційно-управлінські причини. Тому для вирішення зазначеної проблеми необхідний комплексний підхід, а саме: застосування відповідних соціально-економічних, політичних, юридичних та організаційно-управлінських заходів, що враховували б також соціально-психологічні аспекти цього складного соціально-кримінального феномена.

Головним завданням та загальною метою стратегії й тактики є визначення на основі наукового аналізу та прогнозування розвитку криміногенної обстановки у суспільстві, вжиття запобіжних заходів та встановлення контролю над процесами створення і діяльності організованих злочинних угруповань та поширення корупції, подолання тенденції росту організованих злочинних проявів і корупції, усунення умов, що їх породжують та їм сприяють, скорочення, а в перспективі нейтралізація шляхом комплексного задіяння всіх державних та інших органів і максимального забезпечення ефективності їх роботи в межах чинного законодавства.

Правову основу стратегії і тактики становлять Конституція України, укази та розпо-